

PRAWO SPADKOWE

Liliana Kaltenbek-Skarbek
Waldemar Żurek

BIBLIOTEKA SĄDOWA

2. wydanie

Oficyna

a Wolters Kluwer business

PRAWO SPADKOWE

W serii BIBLIOTEKA SĄDOWA ukazały się również:

**Orzecznictwo sądów wspólnotowych
w sprawach konkurencji w latach 1964–2004**
pod redakcją Agaty Jurkowskiej i Tadeusza Skocznego

**Koszty sądowe w sprawach cywilnych.
Ustawa i orzekanie. Komentarz praktyczny**
Antoni Górski, Lech Walentynowicz

Elementy metodyki pracy sędziego w sprawach karnych
Piotr Hofmański, Stanisław Zabłocki

Pisma sądowe w sprawach cywilnych
Bogdan Bładowski

Środki odwoławcze w postępowaniu cywilnym
Bogdan Bładowski

Zażalenie w postępowaniu cywilnym
Bogdan Bładowski

Metodyka pracy sędziego cywilisty
Bogdan Bładowski

Stosowanie prawa Unii Europejskiej przez sądy
pod redakcją Andrzeja Wróbla

Dowody w sądowym procesie karnym
Andrzej Gaberle

**Wyroki sądów pierwszej instancji, sądów apelacyjnych
oraz Sądu Najwyższego w sprawach cywilnych,
handlowych i gospodarczych**
Kazimierz Piasecki

PRAWO SPADKOWE

Liliana Kaltenbek-Skarbek
Waldemar Żurek

BIBLIOTEKA SĄDOWA

2. wydanie

Oficyna
a Wolters Kluwer business

Warszawa 2007

Redaktor prowadzący:
Lilianna Rudnik

Wydawca:
Marcin Skrabka

Skład, łamanie:
Rafał Rudziński, Faktoria Wyrazu Sp. z o.o.

© Copyright by
Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., 2007

ISBN: 978-83-7526-534-7
2. wydanie

Wydane przez:
Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o.

Redakcja Książek
01-231 Warszawa, ul. Płocka 5a
tel. (022) 535 80 00
31-156 Kraków, ul. Zacisze 7
tel. (012) 630 46 00
e-mail: ksiazki@wolterskluwer.pl

www.wolterskluwer.pl
Księgarnia internetowa www.profinfo.pl

SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów	13
Podstawowe pojęcia	15
Część I	
Prawo spadkowe	19
Rozdział pierwszy	
Przedmiot dziedziczenia	21
1. Prawa i obowiązki wchodzące w skład spadku	21
2. Prawa i obowiązki niewchodzące w skład spadku	22
2.1. Prawa i obowiązki publicznoprawne	23
2.2. Prawa i obowiązki osobiste zmarłego	23
2.3. Prawa i obowiązki rodzinne	24
2.4. Prawa i obowiązki przechodzące na oznaczone osoby na podstawie przepisów szczególnych	24
Rozdział drugi	
Zagadnienia ogólne związane z dziedziczeniem	26
1. Otwarcie spadku i pojęcie dziedziczenia	26
2. Zdolność do dziedziczenia	27
2.1. Osoba fizyczna	27
2.2. Osoba prawna	27
3. Niegodność dziedziczenia	28
4. Uprawnienia małżonka i innych osób bliskich, zamieszkałych ze spadkodawcą	29
Rozdział trzeci	
Dziedziczenie ustawowe	30
1. Porządek dziedziczenia ustawowego	30
1.1. Pierwsza grupa dziedziczących — małżonek i zstępni spadkodawcy	31
1.2. Druga grupa dziedziczących — małżonek, rodzice i rodzeństwo	32
1.3. Trzecia grupa — dziedziczenie całego spadku przez małżonka	33
1.4. Czwarta grupa — dziedziczenie przez rodziców, rodzeństwo i zstępnych rodzeństwa	33
1.5. Piąta grupa — dziedziczenie całego spadku przez Gminę i Skarb Państwa	33

2. Dziedziczenie przez osoby przysposobione i dziedziczenie po nich.....	34
3. Szczególne uprawnienia <i>quasi</i> -alimentacyjne dziadków spadkodawcy.....	35
4. Uprawnienie małżonka do przedmiotów urządzenia domowego	36

Rozdział czwarty

Testament i dziedziczenie testamentowe.....	37
1. Testament.....	37
1.1. Swoboda testowania.....	37
1.2. Zagadnienia ogólne związane z testamentem.....	37
1.2.1. Pojęcie testamentu.....	37
1.2.2. Cechy czynności prawnej będącej testamentem i treść testamentu	37
1.2.3. Odwołalność testamentu	38
1.2.4. Tłumaczenie nieprecyzyjnych postanowień testamentowych	39
1.2.5. Ogłoszenie testamentu.....	39
1.3. Przesłanki ważności testamentu.....	40
1.3.1. Zdolność testowania	40
1.3.2. Wady oświadczenia woli.....	40
1.3.3. Treść testamentu	41
2. Forma testamentu	41
2.1. Testamenty zwykłe	41
2.1.1. Testament własnoręczny	42
2.1.2. Testament notarialny	42
2.1.3. Testament allograficzny.....	43
2.2. Testamenty szczególne.....	44
2.2.1. Testament ustny.....	44
2.2.2. Testament podróżny na polskim statku morskim lub powietrznym.....	46
2.2.3. Testament wojskowy.....	47
3. Powołanie spadkobiercy testamentowego.....	48
3.1. Zagadnienia ogólne	48
3.1.1. Osoba spadkobiercy i jej określenie w testamencie.....	48
3.1.2. Rozrządzenia dotyczące poszczególnych przedmiotów majątkowych.....	49
3.1.3. Warunek i termin przy powołaniu spadkobiercy	49
3.2. Substytucja, czyli podstawienie.....	50
3.3. Przyrost.....	50

Rozdział piąty

Zapisy i polecenia.....	52
1. Zapis	52
1.1. Ustanowienie zapisu	52
1.2. Przedmiot zapisu	53
1.3. Osoba zapisobiercy	53
1.4. Osoba obciążona zapisem	54
1.5. Istota zapisu i jego wykonanie.....	54
1.6. Przedawnienie roszczeń z tytułu zapisu.....	56

2. Polecenie testamentowe	56
2.1. Istota polecenia	56
2.2. Wykonanie polecenia	57
Rozdział szósty	
Wykonawca testamentu	58
1. Powołanie wykonawcy testamentu, jego kwalifikacje i podjęcie przez niego funkcji	58
2. Zakres obowiązków i uprawnień wykonawcy	59
3. Wygaśnięcie obowiązków i uprawnień wykonawcy testamentu oraz jego rozliczenia ze spadkobiercami.....	60
Rozdział siódmy	
Zachowek	61
1. Osoby uprawnione do zachowku	61
2. Wysokość zachowku	63
2.1. Wielkość udziału spadkowego	63
2.2. Osobiste kwalifikacje uprawnionego	63
2.3. Wartość spadku i substrat zachowku.....	63
3. Realizacja uprawnień z tytułu zachowku	64
3.1. Obdarowanie uprawnionego do zachowku	64
3.2. Powołanie do spadku lub zapisu testamentowego	65
3.3. Roszczenie o zapłatę równowartości zachowku lub o jego uzupełnienie	65
4. Szczególna odpowiedzialność za zachowek zapisobierców i uprawnionych z tytułu poleceń testamentowych	66
5. Przedawnienie roszczeń z tytułu zachowku	67
Rozdział ósmy	
Wydzieziczenie	68
1. Przesłanki skuteczności wydzieziczenia	68
2. Skutki wydzieziczenia	69
Rozdział dziewiąty	
Przyjęcie i odrzucenie spadku.....	70
1. Termin do złożenia oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku	71
1.1. Zasady obliczania terminu	71
1.2. Skutki bierności spadkobiercy	71
2. Zasady i forma złożenia oświadczenia	72
2.1. Niepodzielność i bezwarunkowość przyjęcia lub odrzucenia spadku	72
2.2. Forma złożenia oświadczenia	73
3. Skutki przyjęcia spadku wprost i z dobrodziejstwem inwentarza	73
4. Wady oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku	74
5. Odrzucenie spadku.....	74
5.1. Skutki odrzucenia spadku	74
5.2. Odrzucenie spadku przez osobę nim zarządzającą	75
5.3. Odrzucenie spadku z pokrzywdzeniem wierzycieli	75

Rozdział dziesiąty	
Stwierdzenie nabycia spadku	76
1. Postępowanie w sprawach o stwierdzenie nabycia spadku	76
1.1. Sąd właściwy do przeprowadzenia postępowania	76
1.2. Podmioty uczestniczące w postępowaniu	76
1.3. Zakres postępowania o stwierdzenie nabycia spadku	77
1.4. Postanowienie o stwierdzeniu nabycia spadku	77
1.5. Postanowienie uzupełniające w przedmiocie dziedziczenia gospodarstwa rolnego.....	78
1.6. Zmiana postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku.....	78
2. Znaczenie i skutki stwierdzenia nabycia spadku	79
Rozdział jedenasty	
Odpowiedzialność za długi spadkowe	80
1. Odpowiedzialność za długi spadkowe do chwili przyjęcia spadku	81
2. Odpowiedzialność za długi spadkowe od chwili przyjęcia spadku	81
2.1. Odpowiedzialność przy przyjęciu spadku wprost	81
2.2. Odpowiedzialność przy przyjęciu spadku z dobrodziejstwem inventarza	82
2.3. Wspólne zasady dla wypadków odpowiedzialności ograniczonej i nieograniczonej.....	83
Rozdział dwunasty	
Sytuacja prawna spadkobierców do chwili działu spadku i dział spadku	84
1. Wspólność majątku spadkowego do chwili działu spadku	84
1.1. Zasady ogólne	84
1.2. Zbycie udziału spadkowego	85
1.3. Rozporządzenie udziałem w poszczególnym przedmiocie należącym do spadku	85
2. Dział spadku	86
2.1. Umowny dział spadku	86
2.2. Sądowy dział spadku	87
2.2.1. Sąd właściwy do rozpoznania wniosku	87
2.2.2. Krąg podmiotów postępowania o dział spadku	87
2.2.3. Zakres postępowania	87
2.2.4. Cel postępowania	88
2.2.5. Zasady obliczania schedy spadkowej	88
2.2.6. Zasady podziału majątku spadkowego	89
2.2.7. Dział spadku i podział majątku dorobkowego małżonków	90
2.2.8. Długi spadkowe w postępowaniu działowym.....	90
2.3. Skutki działu spadku	91
Rozdział trzynasty	
Umowy dotyczące spadku	92
1. Umowy o spadek po osobie żyjącej	92
2. Umowy o spadek po śmierci spadkodawcy	93

Rozdział czternasty	
Dziedziczenie gospodarstwa rolnego	95
1. Ogólne zasady stosowania przepisów dotyczących dziedziczenia gospodarstw rolnych.....	96
2. Dziedziczenie gospodarstw rolnych w stosunku do spadków otwartych przed 4 listopada 1971 r. lub pomiędzy 4 listopada 1971 r. a 5 kwietnia 1982 r.	97
3. Dziedziczenie gospodarstw rolnych w stosunku do spadków otwartych pomiędzy 6 kwietnia 1982 r. a 30 września 1990 r.	100
4. Dziedziczenie gospodarstw rolnych w stosunku do spadków otwartych pomiędzy 1 października 1990 r. a 13 lutego 2001 r.	103
5. Dziedziczenie gospodarstw rolnych w stosunku do spadków otwartych od dnia 14 lutego 2001 r.	105
Rozdział piętnasty	
Ochrona dziedziczenia	106
1. Zabezpieczenie spadku.....	106
2. Spis inwentarza.....	108
3. Wyjawienie przedmiotów spadkowych.....	108
4. Zarząd spadku nieobjętego — kurator spadku.....	109
5. Powództwo o wydanie spadku.....	109
Rozdział szesnasty	
Koszty związane z postępowaniem spadkowym	111
1. Wpisy sądowe.....	111
2. Opłaty kancelaryjne.....	112
3. Wynagrodzenie adwokata i radcy prawnego.....	113
4. Zwolnienie od kosztów sądowych.....	114
5. Zasady ponoszenia kosztów postępowania sądowego w orzeczeniu kończącym postępowanie.....	115
Rozdział siedemnasty	
Podatek od spadków i darowizn	118
1. Zakres przedmiotowy obowiązku podatkowego, czyli co podlega podatkowi.....	118
1.1. Zwolnienia podatkowe.....	119
1.2. Zwolnienie w przypadku rzeczy związanych z prowadzeniem gospodarstwa rolnego.....	119
2. Zakres podmiotowy, czyli kto płaci, a kto nie płaci podatku.....	120
2.1. Zwolnienie z podatku najbliższej rodziny.....	120
3. Wysokość podatku.....	121
4. Rozliczenie podatku.....	123
5. Ulga mieszkaniowa.....	124
Rozdział osiemnasty	
Prawo obowiązujące na terenach Rzeczypospolitej w latach 1918–1946	126

Część II

Wzory pism w sprawach spadkowych	129
Wzór nr 1	
Testament własnoręczny.....	131
Wzór nr 2	
Wniosek o wyjawienie istnienia testamentu i nakazanie jego złożenia.....	132
Wzór nr 3	
Wniosek o otwarcie i ogłoszenie testamentu	134
Wzór nr 4	
Zawiadomienie o testamencie ustnym, którego treść nie została spisana	136
Wzór nr 5	
Wniosek o zabezpieczenie spadku	138
Wzór nr 6	
Wniosek o sporządzenie spisu inwentarza	141
Wzór nr 7	
Wniosek o wyjawienie przedmiotów spadkowych.....	144
Wzór nr 8	
Wniosek o ustanowienie kuratora spadku	147
Wzór nr 9	
Wniosek o stwierdzenie nabycia spadku z ustawy.....	149
Wzór nr 10	
Wniosek o stwierdzenie nabycia spadku z testamentu.....	152
Wzór nr 11	
Wniosek o stwierdzenie nabycia spadku obejmującego gospodarstwo rolne	155
Wzór nr 12	
Wniosek o uzupełnienie postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku.....	158
Wzór nr 13	
Wniosek o zmianę postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku.....	161
Wzór nr 14	
Wniosek o dział spadku.....	164
Wzór nr 15	
Wniosek o dział spadku i podział majątku dorobkowego małżonków.....	168
Wzór nr 16	
Pozew o zachowek.....	173
Wzór nr 17	
Zawiadomienie naczelnika urzędu skarbowego o nabyciu rzeczy i praw majątkowych w drodze dziedziczenia przez najbliższą rodzinę zmarłego.....	176

Wzór nr 18	
Wzór zeznania podatkowego o nabyciu rzeczy lub praw majątkowych.....	176
Wzór nr 19	
Wniosek o zwolnienie od kosztów	177
Część III	
Zbiór aktów prawnych	181
Dekret z dnia 8 października 1946 r.	
Prawo spadkowe.....	183
Dekret z dnia 8 października 1946 r.	
Przepisy wprowadzające prawo spadkowe	208
Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r.	
Kodeks cywilny	214
Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r.	
Kodeks postępowania cywilnego.....	238
Rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 30 stycznia 1965 r.	
w sprawie testamentów wojskowych	253
Ustawa z dnia 13 czerwca 1967 r.	
o kosztach sądowych w sprawach cywilnych	255
Ustawa z dnia 28 lipca 1983 r.	
o podatku od spadków i darowizn.....	280
Ustawa z dnia 29 września 1986 r.	
Prawo o aktach stanu cywilnego.....	293
Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 12 grudnia 1990 r.	
w sprawie warunków dziedziczenia ustawowego gospodarstw rolnych	295
Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 1 października 1991 r.	
w sprawie szczegółowego trybu postępowania przy zabezpieczeniu spadku	
i sporządzaniu spisu inwentarza	297
Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r.	
Prawo bankowe.....	303
Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r.	
w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa	
kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu	305
Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r.	
w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb	
Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego	
ustanowionego z urzędu.....	313

Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 26 lipca 2006 r. w sprawie zeznań podatkowych składanych przez podatników podatku od spadków i darowizn	320
Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 21 kwietnia 2006 r. w sprawie zaniechania poboru podatku od spadków i darowizn od niektórych podatników	322
Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 18 grudnia 2006 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie zeznań podatkowych składanych przez podatników podatku od spadków i darowizn	323
Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 18 grudnia 2006 r. w sprawie wzoru zgłoszenia o nabyciu własności rzeczy lub praw majątkowych	330
Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 31 stycznia 2001 r.	336
Skorowidz alfabetyczny.....	341

WYKAZ SKRÓTÓW

art. — artykuł

Dz. U. — Dziennik Ustaw

k.c. — ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. — Kodeks cywilny (Dz. U. Nr 16, poz. 93 z późn. zm.)

k.p.c. — ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. — Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296 z późn. zm.)

k.r.o. — ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. — Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. Nr 9, poz. 59 z późn. zm.)

MF — Minister Finansów

MON — Minister Obrony Narodowej

MP — Monitor Polski

MS — Minister Sprawiedliwości

p.a.s.c. — ustawa z dnia 29 września 1986 r. — Prawo o aktach stanu cywilnego (tekst jedn. Dz. U. z 2004 r. Nr 161, poz. 1688)

poz. — pozycja

RM — Rada Ministrów

RP — Rzeczpospolita Polska

TK — Trybunał Konstytucyjny

SN — Sąd Najwyższy

zd. — zdanie

z późn. zm. — z późniejszymi zmianami

PODSTAWOWE POJĘCIA

- długi spadkowe** — zobowiązania majątkowe zmarłego, które w chwili jego śmierci przechodzą na spadkobierców, jak i długi powstałe po otwarciu spadku (związane ze śmiercią spadkodawcy lub masą spadkową), obciążające masę spadkową (art. 1030–1034 k.c.)
- dopłaty** — kwoty zasądzone przez sąd w postanowieniu o dziale spadku lub określone przez spadkobierców w umowie działowej, które wyrównują wartość udziałów poszczególnych spadkobierców, jeżeli przyznane im w wyniku działu spadku rzeczy lub prawa majątkowe mają wartość niższą od wartości przysługujących im udziałów spadkowych
- dział spadku** — podział pomiędzy spadkobiercami konkretnych rzeczy lub praw majątkowych wchodzących w skład spadku, dokonywany albo w drodze postępowania sądowego, albo drogą umowy między wszystkimi spadkobiercami (art. 1037–1046 k.c. i art. 680–689 k.p.c.)
- diedziczenie testamentowe** — przejście ogółu praw i obowiązków majątkowych zmarłego na podmioty wskazane w testamencie (art. 941–967 k.c.)
- diedziczenie ustawowe** — przejście ogółu praw i obowiązków majątkowych zmarłego na podmioty wskazane przez kodeks cywilny i według zasad tam określonych, w przypadku gdy brak jest podstaw do dziedziczenia testamentowego (art. 931–940 k.c.)
- kurator spadku** — osoba powołana przez sąd w celu zarządzania całością masy spadkowej do czasu objęcia jej przez spadkobierców i wyjaśnienia, kto jest spadkobiercą (art. 666–668 k.p.c.)
- masa spadkowa** — wszystkie prawa i obowiązki majątkowe, których podmiotem był spadkodawca, oraz obowiązki powstające po otwarciu spadku, które przechodzą na jego spadkobierców
- niegodność dziedziczenia** — instytucja pozwalająca, ze względów natury etycznej, w ściśle określonych w kodeksie cywilnym sytuacjach, wyłączyć spadkobiercę od dziedziczenia, tak jakby nie dożył on otwarcia spadku, którego skutki następują na podstawie orzeczenia sądowego o uznaniu danego spadkobiercy za niegodnego (art. 928–930 k.c.)
- nieważność testamentu** — stan, w którym testament został sporządzony sprzecznie z przepisami prawa i w związku z tym nie może wywołać żadnych skutków prawnych, w szczególności nie może być podstawą dziedziczenia
- odrzucenie spadku** — czynność prawna dokonywana przez spadkobiercę, polegająca na złożeniu, w ściśle oznaczonym terminie, oświadczenia woli przed sądem lub

notariuszem o nieprzyjęciu praw i obowiązków wchodzących w skład spadku, w wyniku której dany spadkobierca traktowany jest tak, jakby nie dożył otwarcia spadku (art. 1012–1024 k.c.)

odwołanie testamentu — czynność prawna spadkodawcy, dokonana w sposób wyraźny lub dorozumiany, mająca na celu zmianę lub pozbawienie skutków prawnych dotychczasowej woli wyrażonej prze niego w testamencie, w całości lub w części (art. 943–947 k.c.)

otwarcie i ogłoszenie testamentu — czynność sądu polegająca na ujawnieniu po śmierci spadkodawcy dokumentu stanowiącego testament oraz jego treści, na zabezpieczeniu go w sądzie spadku i powiadomieniu osób, których testament dotyczy (art. 646–654 k.p.c.)

otwarcie spadku — zdarzenie prawne, jakim jest śmierć spadkodawcy, które pociąga za sobą przejście praw i obowiązków majątkowych zmarłego na jego spadkobierców (art. 924 i 925 k.c.)

podstawienie — instytucja polegająca na tym, że spadkodawca powołuje w testamencie spadkobiercę na wypadek, gdyby inna osoba powołana do spadku z ustawy lub z testamentu nie mogła lub nie chciała być spadkobiercą (art. 963 k.c.)

polecenie — zawarte w testamencie postanowienie, przez które spadkodawca zobowiązuje spadkobiercę lub zapisobiercę do oznaczonego działania lub zaniechania, nie czyniąc nikogo wierzycielem (art. 982–985 k.c.)

przyjęcie spadku — czynność prawna dokonywana przez spadkobiercę, polegająca na złożeniu, w ściśle oznaczonym terminie, oświadczenia woli przed sądem lub notariuszem o przyjęciu praw i obowiązków wchodzących w skład spadku, przy czym czynność ta może polegać na prostym przyjęciu spadku (bez ograniczenia odpowiedzialności za długi spadkowe) lub przyjęciu spadku z dobrodziejstwem inwentarza — z ograniczeniem tej odpowiedzialności (art. 1012–1023 k.c.)

przyrost — instytucja regulująca losy prawne udziału spadkowego, jaki by przypadł jednemu ze spadkobierców testamentowych, który nie chce lub nie może być spadkobiercą, polegająca na tym, że w braku odmiennej woli spadkodawcy udział ten przypada proporcjonalnie pozostałym spadkobiercom testamentowym w stosunku do przypadających im udziałów (art. 965 k.c.)

sąd spadku — sąd właściwy do dokonania czynności procesowych związanych z prawem spadkowym, którym jest sąd rejonowy ostatniego miejsca zamieszkania spadkodawcy, a jeżeli jego miejsca zamieszkania w Polsce nie da się ustalić, sąd miejsca, w którym znajduje się majątek spadkowy lub jego część; w braku powyższych podstaw sądem spadku jest sąd rejonowy dla miasta stołecznego Warszawy (art. 628 k.p.c.)

spadek — ogół majątkowych praw i obowiązków zmarłego, które z chwilą jego śmierci przechodzą na spadkobierców (art. 922 k.c.)

spadkobierca — osoba, która z chwilą śmierci spadkodawcy, z mocy prawa nabywa ogół jej praw i obowiązków majątkowych

spadkodawca — osoba, z chwilą śmierci której następuje otwarcie spadku, tj. przejście jego praw i obowiązków majątkowych na spadkobierców

spis inwentarza — czynność dokonywana przez komornika lub inny organ (urząd skarbowy) wskazany przez sąd, polegająca na spisaniu całego majątku spadkowego, tj. jego aktywów i pasywów, z podaniem wartości poszczególnych przedmiotów

i praw (art. 637–639 k.p.c. i rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 1 października 1991 r. w sprawie szczegółowego trybu postępowania przy zabezpieczaniu spadku i sporządzaniu spisu inwentarza, Dz. U. Nr 92, poz. 411)

spisanie majątku ruchomego — rodzaj zabezpieczenia przedmiotów spadkowych (ruchomości) poprzez ich spisanie i oddanie pod dozór, w sytuacji gdy grozi im usunięcie, uszkodzenie, zniszczenie lub nieusprawiedliwione rozporządzenie (art. 633–636 k.p.c. i rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 1 października 1991 r. w sprawie szczegółowego trybu postępowania przy zabezpieczaniu spadku i sporządzaniu spisu inwentarza, Dz. U. Nr 92, poz. 411)

spłaty spadkowe — kwoty zasądzane przez sąd w postanowieniu o dziale spadku lub określone przez spadkobierców w umowie działowej, które stanowią równowartość udziału spadkowego tego spadkobiercy, któremu w wyniku działu spadku nie przyznano rzeczy wchodzących w skład spadku

stwierdzenie nabycia spadku — orzeczenie wydane przez sąd, które stwierdza, kto jest spadkobiercą i jaki ułamek masy spadkowej dziedziczy (art. 669–679 k.p.c.)

swoboda testowania — obowiązująca w prawie spadkowym zasada umożliwiająca osobie fizycznej rozrzucenie swoim majątkiem na wypadek śmierci, ograniczona jedynie przepisami ustawy

testament — jednostronna czynność prawna, mocą której osoba fizyczna może rozporządzić swoim majątkiem na wypadek śmierci (art. 941 k.c.)

testator — osoba sporządzająca testament

wstępny — poprzednik prawny, spokrewniony w linii prostej, tj. w ten sposób, że jedna osoba pochodzi od drugiej, np. ojciec, dziadek, pradiadek itd.

wydziedziczenie — rodzaj rozrzucenia testamentowego, mocą którego, w oznaczonych przez prawo sytuacjach, spadkodawca pozbawia najbliższych krewnych — tj. zstępnych, małżonka i rodziców — prawa do zachowku (art. 1008–1011 k.c.)

wykonawca testamentu — osoba powołana przez spadkodawcę w testamencie, której zadaniem jest zarządzanie majątkiem spadkowym, spłacenie długów spadkowych, wykonanie zapisów i poleceń, a następnie wydanie spadkobiercom majątku spadkowego, zgodnie z wolą spadkodawcy i ustawą (art. 986–990 k.c.)

zabezpieczenie spadku — ogół stosowanych przez sąd środków (np. spisanie majątku ruchomego i oddanie go pod dozór, złożenie do depozytu, ustanowienie zarządu tymczasowego, ustanowienie dozoru nad nieruchomością), mających na celu zabezpieczenie rzeczy, którymi w chwili śmierci spadkodawca władał, i praw, które po nim zostały, jeżeli z jakiegokolwiek przyczyny grozi im naruszenie, zwłaszcza przez usunięcie, uszkodzenie, zniszczenie albo nieusprawiedliwione rozporządzenie (art. 633–639 k.p.c.)

zachowek — roszczenie pieniężne przysługujące zstępny, małżonkowi oraz rodzicom zmarłego, którzy byliby powołani do spadku z ustawy, przeciwko jego spadkobiercom lub osobom obdarowanym przez spadkodawcę, polegające na możliwości żądania od tych osób zapłaty określonej sumy pieniężnej, będącej równowartością części udziału spadkowego, jaki przypadłby tym osobom, gdyby były powołane do spadku z ustawy, jeżeli osoby te nie otrzymały zachowku bądź w postaci darowizny, bądź w postaci powołania do spadku, bądź w postaci zapisu (art. 991–1011 k.c.)

- zapis** — rodzaj rozrządzenia testamentowego, mocą którego spadkodawca zobowiązuje spadkobiercę ustawowego lub testamentowego do spełnienia określonego świadczenia majątkowego na rzecz oznaczonej osoby (art. 968–981 k.c.)
- zarząd spadkiem nieobjętym** — ogół czynności wykonywanych przez kuratora spadku pod nadzorem sądu, mających na celu ochronę spadku
- zdolność dziedziczenia** — możliwość nabycia praw i obowiązków wchodzących w skład spadku
- zdolność testowania** — możliwość sporządzenia ważnego testamentu, zastrzeżona dla osób mających pełną zdolność do czynności prawnych
- zstępny** — następca prawny, spokrewniony w linii prostej, tj. w ten sposób, że jedna osoba pochodzi od drugiej, np. syn, wnuk, prawnuk itd.
- zrzeczenie się dziedziczenia** — umowa zawarta w formie aktu notarialnego pomiędzy przyszłym spadkodawcą i przyszłym spadkobiercą ustawowym, w której potencjalny spadkobierca zrzeka się dziedziczenia po spadkodawcy, a której skutki powstają z chwilą otwarcia spadku i polegają na traktowaniu zrzekającego się (i co do zasady jego zstępnych) tak, jakby nie dożył otwarcia spadku (art. 1049–1050 k.c.)